

สมรรถนะผู้นำเชิงพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมความสุข ในการทำงานของวิศวกรไทย

Buddhist Psychology Leadership Competencies to Promote Happiness in the Work of Thai Engineers

Received: May 11, 2023
Revised: June 21, 2023
Accepted: June 21, 2023

จิรเมธ ขำสังข์¹, สิริวัฒน์ ศรีศรีเรือง² และ มั่น เสือสูงเนิน³
Jirameth khamsang, Siriwat Srikrueadong and Man Suesungnoen
(jirameth6@gmail.com)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสมรรถนะผู้นำเชิงพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมความสุขในการทำงานของวิศวกรไทย 2. ศึกษาปัจจัยสมรรถนะผู้นำเชิงพุทธจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมความสุขในการทำงานของวิศวกรไทย และ 3. ประเมินองค์ความรู้รูปแบบสมรรถนะผู้นำเชิงพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมความสุขในการทำงานของวิศวกรไทย การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยรูปแบบผสมวิธี โดยใช้แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เชี่ยวชาญด้านพุทธจิตวิทยาและด้านผู้นำวิศวกรไทย จำนวน 17 ท่าน และใช้ แบบสอบถามสมรรถนะผู้นำวิศวกรเชิงพุทธจิตวิทยาส่งเสริมความสุขในการทำงานของวิศวกรไทย จำแนกเป็นสมรรถนะผู้นำวิศวกร สมรรถนะผู้นำตามหลักพุทธธรรม สมรรถนะผู้นำตามหลักจิตวิทยา ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นที่ ระดับ 0.960 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างวิศวกรโยธา 126 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธี 6'C Technic และ Triangulation Technique วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยวิธี การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณเชิงเส้น (Multiple Linear Regression Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. การศึกษาสมรรถนะผู้นำเชิงพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมความสุขในการทำงานของวิศวกรไทยพบว่า การสร้างเสริมความสุขในการทำงานของวิศวกรโยธานั้น เป็นการนำหลักพุทธธรรม คือ พรหมวิหาร 4 และปาปนิกรธรรม 3 บูรณาาร่วมกับหลักจิตวิทยาเชิงบวก และจิตวิทยาแรงจูงใจของมาสโลว์ เป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือเพื่อสร้างเสริมความสุขให้กับวิศวกรไทย และพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของผู้นำวิศวกรให้เป็นผู้นำวิศวกรผู้

¹ หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Ph.D. Program in Buddhist Psychology, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

^{2,3} ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Department of Psychology, Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

มีสมรรถนะเชิงพุทธจิตวิทยา คือ มีจิตใจเมตตากรุณา คิดบวก มีวิสัยทัศน์ที่ดี รู้เป้าหมายที่ชัดเจน สามารถสร้างแรงจูงใจ สร้างแรงบันดาลใจ สร้างแรงศรัทธา นำตน นำคน นำงาน ไปสู่เป้าหมายความสำเร็จได้ ส่งผลให้เกิดความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม ครอบครัวความสุขเชิงองค์รวม 4 ประการ ได้แก่ สุขทางกาย สุขทางสังคม สุขทางจิตใจ และสุขทางปัญญา

2. การปัจจัยสมรรถนะผู้นำเชิงพุทธจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมความสุขในการทำงานของวิศวกรไทย พบว่า มีสมรรถนะผู้นำเชิงพุทธจิตวิทยาของผู้นำวิศวกรประกอบด้วย 3 สมรรถนะ เมื่อเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ในภาพรวมนั้น พบว่าสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 1) สมรรถนะผู้นำตามหลักพุทธธรรม 2) สมรรถนะผู้นำตามหลักจิตวิทยา 3) สมรรถนะผู้นำวิศวกรรม

3. การประเมินองค์ความรู้รูปแบบสมรรถนะผู้นำเชิงพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมความสุขในการทำงานของวิศวกรไทย พบว่า โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้วยหลักการประเมินระบบแบบอิงมาตรฐาน (Evaluation Standard) 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้องและครอบคลุม ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ความมีประโยชน์ ผลการประเมินมีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ในการนำไปใช้ และมีประโยชน์ในระดับมากที่สุดทุกด้านสรุปได้ว่า รูปแบบนี้มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ได้จริง

คำสำคัญ: สมรรถนะ, ผู้นำ, พุทธจิตวิทยา, สุข, วิศวกรไทย

Abstract

The aims of this research are 1. to study Buddhist leadership competency to promote happiness in working of Thai engineers. 2. To study Buddhist psychopathic leadership competency factors that influence happiness in working. And 3. to assess the knowledge of the Buddhist leadership competency model to promote happiness in the work of Thai engineers. The dissertation is a mix research methodology. The samples were 17 of a structured interview form was used to collect qualitative data from key informants who specialize in Buddha dharma. Buddhist Psychological. And Thai Engineer Leader Competency. Questionnaire was used to promote happiness in the work of Thai engineers. Classified as an engineering leadership competency. Leadership competency according to Buddhist principles Psychological Leadership Competencies which has a confidence level of 0.960. Data were collected from a sample of 126 civil engineers. Qualitative data were analyzed by 6'C Technique & Triangulation Techniques by Multiple Linear Regression Analysis.

The results of the research were as follows:

1. A study of leadership competency in Buddhist psychology to promote happiness in the work of Thai engineers found that Promoting happiness in the work of civil engineers It is the introduction of the Buddha dharma curriculum. Namely 4 Brahma Vihara & 3 Papanika Dharma. Integrated with positive psychology principles. And Maslow's Psychology of Motivation. It is a guideline for developing tools to create happiness for Thai engineers. And develop good characteristics of engineer leaders to become leaders with Buddhist competence. Namely benevolence. Positive thinking. Good vision. Know the goal clearly. Able to motivate. Inspire. Build faith. Lead oneself. Lead people. Lead work to achieve success goals. The resulting in happiness at work according to Buddhist principles covering 4 holistic happiness. Namely physical happiness. Social happiness. Mental happiness & intellectual happiness.

2. The factor assessment results of Buddhist Psychological Leadership Competency influencing happiness at work of the Thai Engineer found that the Buddhist Psychological Leadership Competency of Engineer Leaders consisted of 3 competencies. Sorted from the highest to lowest average. Overall. It was found that the competencies with the highest average values were 1) leadership competency based on Buddhist principles. 2) Leadership competency based on psychology principles. And 3) leadership competency based on engineering principles.

3. Assessment of knowledge of the Buddhist Psychological Leadership Competency Model for promoting happiness in the work of Thai engineers was found by experts. With the principles of system evaluation based on standards (Evolution Standard) 4 aspects. Namely accuracy & comprehensiveness. Suitability Possible to use. Usefulness. Assessment results are accurate. Appropriate & possible to use. And useful at the most level in all aspects. It can be concluded that this model is effective and practical.

Keywords: Competencies, Leadership, Buddhist Psychology, Happiness, Thai Engineers

บทนำ

อุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง เป็นหนึ่งในธุรกิจหลักที่ส่งผลต่อการเติบโตของ GDP ของประเทศไทย ถือเป็นอุตสาหกรรมหลักที่ทำให้มีอัตราการจ้างงานสูงขึ้น ปัจจุบันบริษัทที่จดทะเบียนบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ภายใต้หมวดหมู่ธุรกิจรับเหมาก่อสร้างมีทั้งสิ้น 22 บริษัท มูลค่าตลาดโดยรวมของธุรกิจในกลุ่มนี้อยู่ที่ประมาณ 1 แสนล้านบาท กลุ่มลูกค้าแบ่งเป็น 2 กลุ่มหลักคือ กลุ่มงานราชการและงานเอกชน มีสัดส่วนอยู่ที่ 55:45 กลุ่มงานราชการหลักเป็นงานเกี่ยวกับการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน ในขณะที่งานเอกชนเป็นการก่อสร้างที่พักอาศัยเป็นส่วนมาก

จากสถานการณ์การเกิดวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด -19 ทำให้โครงการภาคเอกชนหลาย ๆ โครงการต้องถูกเลื่อนระยะเวลาการก่อสร้างออกไปอย่างไม่มีกำหนด บางโครงการอาจถูกยกเลิกไป ศูนย์วิจัยกสิกรไทย ได้ประเมินผลกระทบเบื้องต้นว่า จะเกิดผลกระทบต่ออุตสาหกรรมก่อสร้างคิดเป็นเม็ดเงินราว 36.200 ล้านบาท โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่กรุงเทพฯและปริมณฑล และเป็นโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ของภาครัฐเป็นหลักคิดเป็นสัดส่วนถึง 70% ของมูลค่าการก่อสร้างทั้งหมด (ศ.ดร.ศิริมล ตรีพงษ์กรุณาและคณะ. 2563)

ฉะนั้น การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้กับองค์กร ถือเป็นผู้นำที่สำคัญในการขับเคลื่อนการทำงานธุรกิจก่อสร้าง ผู้นำจึงต้องทำงานร่วมกับพนักงานเป็นจำนวนมาก การที่จะบริหารบุคคลให้มีประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่การประสบความสำเร็จในการทำงานนั้น ประกอบไปด้วยหลายปัจจัย แต่สิ่งหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับสำเร็จในการทำงาน ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่เหมาะสมในการทำงานอาชีพวิศวกรโยธาควรพึงมี 4 ประการ ได้แก่ ความรู้ในวิชาชีพ บุคลิกภาพเฉพาะตัว ไหวพริบและสติปัญญา และความเป็นผู้นำ จะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำของวิศวกรโยธาคือความทุ่มเทงานก่อสร้าง ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ในเรื่องความร่วมมือของกลุ่มคนที่ปฏิบัติงานร่วมกัน เป็นการทำงานเพื่อให้เกิดบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ผู้นำต้องสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงส่งผลเชิงบวกต่อการทำงาน ภายใต้กระแสของโลกยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงแบบเฉียบพลัน และไม่หยุดนิ่งด้วยเทคโนโลยี ผู้นำจำเป็นต้องก้าวให้ทันโลกพร้อมด้วยกลยุทธ์การบริหารจัดการที่ดี เพื่อให้เกิดการประสานการปฏิบัติงานร่วมมือของทุกฝ่าย ให้เป็นไปตามเป้าหมาย ตามมาตรฐานทางวิศวกรรม อยู่ในงบประมาณและระยะเวลาที่กำหนดได้ (มนต์ชัย วงศ์สันติราษฎร์. 2556)

งานวิศวกรโยธาเป็นงานที่มีความกดดันสูงและเป็นงานหนัก ทำให้วิศวกรโยธาเกิดความเครียดและความเหนื่อยล้ามาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพโดยตรง เช่น การขาดความสุขในการ ปฏิบัติงานหรือการดำรงชีวิต นอกจากนั้นยังอาจส่งผลกระทบต่อองค์การ เช่น

เกิดความผิดพลาด เกิดอุบัติเหตุ ทำให้ผลงาน ไร้ประสิทธิภาพ วิศวกรขาดงาน และเกิดการลาออกจากงาน เพื่อให้วิศวกรโยธาไม่มีความสุขกับการทำงาน ผู้บริหารจำเป็นจะต้องดูแลเอาใจใส่ เข้าถึงความต้องการของวิศวกรโยธา เพราะเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญในการนำพนักงานระดับต่าง ๆ ในโครงการก่อสร้าง ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องใช้แรงงานคนในการก่อสร้าง

ไม่ว่าอุตสาหกรรมใดก็ตามที่ใช้คนเป็นตัวขับเคลื่อน เรื่องแรงจูงใจในการทำงานนั้นย่อมเป็นสิ่งสำคัญซึ่งจะทำให้คนทำงานได้อย่างมีความสุข และเต็มใจที่จะทำงานนั้น ๆ ซึ่งจะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ดังที่ มาสโลว์ (Maslow) ได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ไว้ว่าทุกคนมีความต้องการอยู่ตลอดเวลา และไม่มีที่สิ้นสุด ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว ก็จะมีใจแรงจูงใจสำหรับพฤติกรรมต่อไปอีก แรงจูงใจและความต้องการนั้นมีลักษณะเป็นลำดับขั้นจากต่ำไปหาสูงตามลำดับ ลักษณะแรงจูงใจเช่นนี้ เรียกว่าแรงจูงใจตามลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ 5 ขั้น นั่นเอง ดังนั้น หากวิศวกรโยธาระดับผู้นำได้รับการตอบสนองแรงจูงใจ ตรงตามความต้องการและเหมาะสม จะช่วยให้ทำงานด้วยมุ่งมั่นตั้งใจ มีความสุขกับการทำงาน แสดงผลงานด้วยความเต็มใจ อย่างสุดความสามารถดังที่สมรรถนะ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคล เป็นตัวผลักดันให้บุคคลสามารถสร้างผลงานและปฏิบัติงานในงานที่ตนรับผิดชอบได้สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ (McClelland, D.C. (1961).

ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมสมรรถนะบุคลากรวิศวกรโยธาให้มีความเป็นผู้นำ แนวใหม่ที่สามารถนำตนเองได้ ด้วยการนำหลักพุทธจิตวิทยา โดยนำหลักธรรมหลักธรรม พรหมวิหาร 4 เป็นคุณธรรมประจำใจ ของผู้นำในการปกครอง และหลักธรรมปาปนิกรธรรม 3 ถือเป็นคุณสมบัติของผู้นำตามหลักพระพุทธศาสนา ประกอบด้วยลักษณะจักขุมา วิรุโธ นิสสยสัมปันโน ซึ่งเป็นหลักธรรมที่สำคัญของผู้นำที่มีคุณภาพ ผู้นำที่น้อมนำหลักธรรมนี้มาใช้ในการทำงานจะช่วยให้เกิดสติปัญญา ความดีงาม สามารถสร้างความเจริญทั้งต่อภาครัฐกิจและภาคสังคมได้เป็นอย่างดี นำมาบูรณาการร่วมกับแนวคิดจิตวิทยาเชิงบวก เป็นการมองการมองโลกแง่ดีจะมองว่าตนเองเป็นแรงขับเคลื่อนอย่างหนึ่ง เป็นการกระตุ้นให้บุคคลใช้ความพยายามจนประสบความสำเร็จในการทำงาน ประกอบกับหากได้รับการตอบสนองแรงจูงใจและความต้องการตามแนวคิดของมาสโลว์ จะเป็นพลังขับเคลื่อนทำให้ผู้นำหรือผู้ตามใช้ความพยายามในการทำงาน เกิดพฤติกรรมแสดงออกกระตือรือร้น ผลักดันให้ปฏิบัติหน้าที่ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดให้เกิดผลสำเร็จ เมื่อสำเร็จจะเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตน เกิดความสุขในการทำงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรต่อไป รูปแบบสมรรถนะผู้นำเชิงพุทธจิตวิทยาในการศึกษาผู้นำแนวคิดใหม่นี้ จะเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำเชิงพุทธจิตวิทยาให้เป็นผู้ที่มีความสุขสามารถนำตนเอง นำผู้ใต้บังคับบัญชา นำงานให้ประสบความสำเร็จ ด้วยคุณความดี ในการบริหารงานธุรกิจก่อสร้างให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะผู้นำเชิงพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมความสุขในการทำงานของวิศวกรไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมความสุขในการทำงานของวิศวกรไทย
3. เพื่อประเมินองค์ความรู้รูปแบบสมรรถนะผู้นำเชิงพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมความสุขในการทำงานของวิศวกรไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยรูปแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Design) ใช้วิธีวิจัยคุณภาพนำวิจัยเชิงปริมาณ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 5 คน ด้านจิตวิทยา 5 คน ด้านวิศวกรรม (ระดับบริหาร) จากส่วนงานองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 17 คน และผู้ให้ข้อมูลวิศวกรโยธาซึ่งเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 6 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร จังหวัดนครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรสาครและสมุทรปราการ รวม 126 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก 2) แบบสอบถาม 3) แบบการประเมินร่างรูปแบบฯ ใช้หลักการประเมินระบบแบบอิงมาตรฐาน (evaluation standard)

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 14 คน เก็บข้อมูลแบบสอบถามโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวิศวกรจากกรุงเทพมหานครและปริมณฑลทั้ง 6 จังหวัด จำนวน 126 คน

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) วิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพ (Qualitative Data Analysis Technic) QDAT Knowledge 2 วิธี คือ 1) กระบวนการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิค 6 c' และ 2) เทคนิค Triangulation : การยืนยัน 3 เส้าการมีข้อมูลการวิจัย 3 มิติ ที่มีความสัมพันธ์ มีความเป็นบุคคลและสอดคล้อง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลศึกษาสมรรถนะผู้นำเชิงพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมความสุขในการทำงานของวิศวกรไทย พบว่า

1) สมรรถนะผู้นำวิศวกรรมซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้นำ ด้านสมรรถนะดังกล่าว ต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้นำวิศวกรรมมีสมรรถนะย่อยด้านผู้นำ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้วิศวกรรม ด้านทักษะวิศวกรรม ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล และด้านการบริหารจัดการ

2) สมรรถนะผู้นำตามหลักพุทธธรรม มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้นำวิศวกรรมมีสมรรถนะย่อยผู้นำตามหลักพุทธธรรม 2 สมรรถนะย่อย คือ สมรรถนะย่อยผู้นำตามหลักธรรมพรหมวิหาร 4 แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านมุทิตา ด้านอุเบกขา และ สมรรถนะย่อยผู้นำตามหลักธรรมปาปณิกกรรม 3 แบ่งเป็น ๓3ด้าน ได้แก่ ด้านจักขุมา ด้านวิจิโร ด้านนิสสยสัมปันโน และ

3) สมรรถนะผู้นำตามหลักจิตวิทยา มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้นำวิศวกรรมมีสมรรถนะย่อยด้านผู้นำตามหลักจิตวิทยา 2 สมรรถนะย่อย คือ สมรรถนะย่อยผู้นำตามหลักจิตวิทยาเชิงบวก แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์เชิงบวก ด้านความผูกพัน ด้านสัมพันธภาพ ด้านความหมาย ด้านความสำเร็จ และสมรรถนะย่อยผู้นำตามหลักจิตวิทยาแรงงูใจของมาสโลว์ แบ่งได้เป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความต้องการทางร่างกาย ด้านความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ด้านความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ ด้านความต้องการได้รับการยกย่องจากผู้อื่น ด้านความต้องการเข้าใจตนเองและความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมความสุขในการทำงานของวิศวกรไทย พบว่า

1) สมรรถนะย่อยผู้นำตามหลักพุทธธรรม พรหมวิหาร 4 แบ่งเป็นรายด้าน 4 ด้าน ด้านที่มีระดับสมรรถนะหลักพุทธธรรมพรหมวิหาร 4 มากที่สุด คือ ด้านกรุณา รองลงมา คือ ด้านเมตตา ด้านมุทิตา และน้อยที่สุด คือ ด้านอุเบกขา

2) สมรรถนะย่อยผู้นำตามหลักปาปณิกกรรม 3 แบ่งเป็นรายด้าน 3 ด้าน ด้านที่มีระดับสมรรถนะหลักพุทธธรรมปาปณิกกรรม 3 มากที่สุด คือ ด้านนิสสยสัมปันโน รองลงมา คือ ด้านจักขุมา และน้อยที่สุด คือ ด้านวิจิโร

3) สมรรถนะย่อยผู้นำตามหลักจิตวิทยาเชิงบวก แบ่งเป็นรายด้าน 5 ด้าน ด้านที่มีระดับสมรรถนะจิตวิทยาเชิงบวก มากที่สุด คือ ด้านความหมายชีวิต และรองลงมา คือ ด้านสัมพันธภาพ ด้านความสำเร็จ ด้านความผูกพัน และน้อยที่สุด คือ ด้านอารมณ์เชิงบวก

4) สมรรถนะย่อยผู้นำตามหลักจิตวิทยาแรงงูใจของมาสโลว์ แบ่งเป็นรายด้าน 5 ด้าน ด้านที่มีระดับสมรรถนะแรงงูใจของมาสโลว์ มากที่สุด คือ ด้านความต้องการที่จะเข้าใจตนเองและความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ รองลงมา คือ ด้านความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของด้านความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ด้านความต้องการความภาคภูมิใจ และการยกย่องจากผู้อื่น และน้อยที่สุด คือ ด้านความต้องการขั้นพื้นฐานทางร่างกาย และ

5) สมรรถนะย่อยด้านผู้นำวิศวกร แบ่งเป็นรายด้าน 4 ด้าน ด้านที่มีระดับสมรรถนะย่อยด้านผู้นำวิศวกร มากที่สุด คือ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล รองลงมา คือ ด้านทักษะวิศวกรรม ด้านความรู้วิศวกรรม และน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการ

3. ผลการประเมินองค์ความรู้รูปแบบสมรรถนะผู้นำเชิงพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมความสุขในการทำงานของวิศวกรไทย พบว่า การประเมินรูปแบบฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นโดยภาพรวมสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน พบว่าด้านที่มีคะแนนสูงสุดได้แก่ ด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมา ด้านความถูกต้องและครอบคลุม ($\bar{X} = 4.96$) ด้านความมีประโยชน์ ($\bar{X} = 4.92$) ด้านความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ($\bar{X} = 4.84$) เห็นว่าเป็นประโยชน์มากที่สุด และใช้ผลได้จริง การนำเสนอรูปแบบสมรรถนะผู้นำเชิงพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมความสุขในการทำงานของวิศวกรไทย มีแนวคิดที่เป็นแนวทางในการดำเนินงานเสริมสร้างรูปแบบสมรรถนะผู้นำเชิงพุทธจิตวิทยา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) สมรรถนะผู้นำวิศวกรรม 2) สมรรถนะผู้นำตามหลักพุทธธรรม และ 3) สมรรถนะผู้นำตามหลักจิตวิทยา เป็นการบูรณาการ 3 ศาสตร์ เป็นสมรรถนะผู้นำเชิงพุทธจิตวิทยา เพื่อให้เกิดความสุขในการทำงาน ส่งผลไปสู่ความสำเร็จของโครงการเป็นหลัก

สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นที่สำคัญจากข้อค้นพบในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. ผลศึกษาสมรรถนะผู้นำเชิงพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมความสุขในการทำงานของวิศวกรไทย พบว่า สมรรถนะผู้นำวิศวกรรมซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้นำ จะต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้นำวิศวกรรมมีสมรรถนะย่อยด้านผู้นำ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้วิศวกรรม ด้านทักษะวิศวกรรม ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล และด้านการบริหารจัดการ สมรรถนะผู้นำตามหลักพุทธธรรม มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้นำวิศวกรรมมีสมรรถนะย่อยผู้นำตามหลักพุทธธรรม ได้แก่ ผู้นำตามหลักธรรมพรหมวิหาร 4 ผู้นำตามหลักธรรมปาปณิกธรรม 3 และสมรรถนะผู้นำตามหลักจิตวิทยา คือ สมรรถนะย่อยผู้นำตามหลักจิตวิทยาเชิงบวกและสมรรถนะย่อยผู้นำตามหลักจิตวิทยาแรงจูงใจของ มาสโลว์ สอดคล้องกับ ธวัชชัย ตรีวรชัย (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำดวน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติงานผู้บริหาร ในแต่ละด้านดังนี้ ด้านเมตตา ผู้บริหารควรให้ความรักความปรารถนาดีต่อผู้ร่วมงานอย่างแท้จริง อุทิศตนให้กับองค์กรให้มาก ด้านกรุณา ผู้บริหารควรช่วยเหลือ แนะนำ เมื่อเพื่อนร่วมงานมี

ทุกซ์ อย่างเต็มใจและเต็มความสามารถที่จะช่วยได้ ด้านมุทิตา ผู้บริหารควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ขวัญกำลังใจ และแสดงความยินดีอย่างจริงใจ อาจจะทำด้วยคำพูดหรือชื่นชมด้วยวิธีอื่น ๆ ตามความเหมาะสมและตามโอกาสอันควร ด้านอุเบกขา ผู้บริหารควรให้ความสำคัญคุณธรรมในการบริหารงานทุกด้าน เน้นย้ำความซื่อสัตย์สุจริตตรวจสอบได้ รวมถึงปฏิบัติหน้าที่ ให้ยึดกฎระเบียบเหมาะสมและตามโอกาสอันควร ด้านอุเบกขา ผู้บริหารควรให้ความสำคัญคุณธรรมในการบริหารงานทุกด้าน เน้นย้ำความซื่อสัตย์สุจริต ตรวจสอบได้ รวมถึงปฏิบัติหน้าที่ ให้ยึดกฎระเบียบ

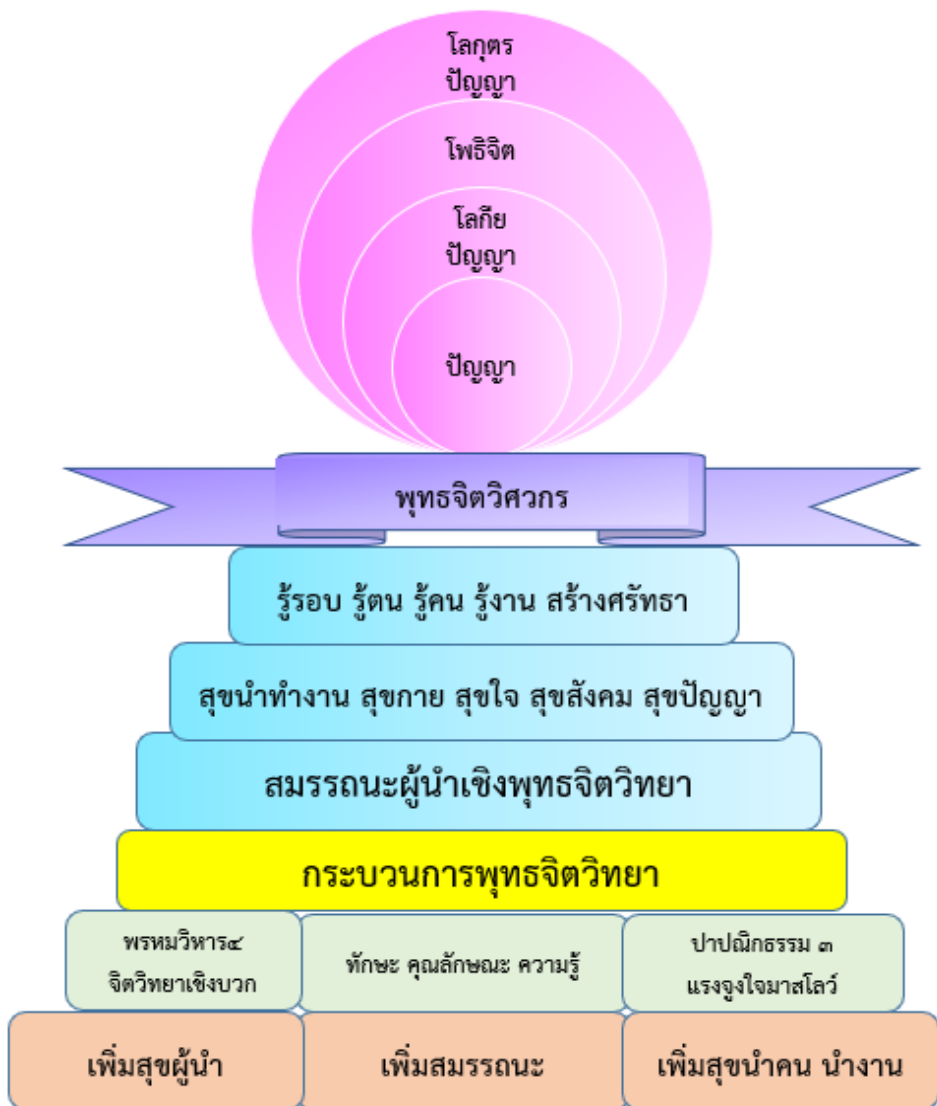
**2. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมความสุขในการทำงานของ
วิศวกรไทย** พบว่า สมรรถนะย่อยผู้นำตามหลักพุทธธรรม พบว่า ด้านที่มีระดับสมรรถนะหลักพุทธธรรมพรหมวิหาร 4 มากที่สุด คือ ด้านกรุณา รองลงมา คือ ด้านเมตตา ด้านมุทิตา และน้อยที่สุด คือ ด้านอุเบกขา สมรรถนะย่อยผู้นำตามหลักพุทธธรรมปาปณิกธรรม 3 แบ่งเป็นรายด้าน 3 ด้าน ด้านที่มีระดับสมรรถนะหลักพุทธธรรมปาปณิกธรรม 3 มากที่สุด คือ ด้านนิสสยสัมปันโน รองลงมา คือ ด้านจักขุมา และน้อยที่สุด คือ ด้านวิธูโร สมรรถนะย่อยผู้นำตามหลักจิตวิทยาเชิงบวก แบ่งเป็นรายด้าน 5 ด้าน ด้านที่มีระดับสมรรถนะจิตวิทยาเชิงบวก มากที่สุด คือ ด้านความหมายชีวิต และรองลงมา คือ ด้านสัมพันธภาพ ด้านความสำเร็จ ด้านความผูกพัน และน้อยที่สุด คือ ด้านอารมณ์เชิงบวก สมรรถนะย่อยผู้นำตามหลักจิตวิทยาแรงจูงใจของ มาสโลว์ แบ่งเป็นรายด้าน 5 ด้าน ด้านที่มีระดับสมรรถนะแรงจูงใจของมาสโลว์ มากที่สุด คือ ด้านความต้องการที่จะเข้าใจตนเองและความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ รองลงมา คือ ด้านความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ ด้านความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ด้านความต้องการความภาคภูมิใจและการยกย่องจากผู้อื่น และน้อยที่สุด คือ ด้านความต้องการขั้นพื้นฐานทางร่างกาย และสมรรถนะย่อยด้านผู้นำวิศวกร แบ่งเป็นรายด้าน 4 ด้าน ด้านที่มีระดับสมรรถนะย่อยด้านผู้นำวิศวกร มากที่สุด คือ ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล รองลงมา คือ ด้านทักษะวิศวกรรม ด้านความรู้วิศวกรรม และน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหากาฬม อตถเมธี (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำตามหลักพุทธปาปณิกสูตรของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย พบว่า 1) การศึกษาภาวะผู้นำตามหลักพุทธปาปณิกสูตรของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ คือ ด้านผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ร่วมงาน ด้านผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล และด้านผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และ 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพุทธปาปณิกสูตรของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย คือ ผู้บริหารควรกำหนดทิศทางการศึกษาให้ชัดเจน ผู้บริหารควรมอบอำนาจให้แก่บุคลากรมีความสามารถตัดสินใจเองได้ และผู้บริหารควรรับฟังสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของบุคลากรที่รับมอบหมาย

รวมถึง สอดคล้องกับ ทรงยศ อรัญยานนท์ (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำกับการสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อวัตรกรรมการบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า 1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวม ทุกด้านและทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก 2. การสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อวัตรกรรมการบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมและทุกรายด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างทัศนคติเชิงบวกในการทำงาน ด้านการสร้างพฤติกรรมเชิงบวก และด้านผลลัพธ์เชิงบวก อยู่ในระดับมาก 3. ภาวะผู้นำกับการสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อวัตรกรรมการบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งโดยภาพรวมและทุกด้าน

3. ผลการประเมินองค์ความรู้รูปแบบสมรรถนะผู้นำเชิงพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมความสุขในการทำงานของวิศวกรไทย พบว่า การนำเสนอรูปแบบสมรรถนะผู้นำเชิงพุทธจิตวิทยาเพื่อส่งเสริมความสุขในการทำงานของวิศวกรไทย มีแนวคิดที่เป็นแนวทางในการดำเนินงานเสริมสร้างรูปแบบสมรรถนะผู้นำเชิงพุทธจิตวิทยา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) สมรรถนะผู้นำวิศวกรรม 2) สมรรถนะผู้นำตามหลักพุทธธรรม และ 3) สมรรถนะผู้นำตามหลักจิตวิทยา เป็นการบูรณาการ 3 ศาสตร์ เป็นสมรรถนะผู้นำเชิงพุทธจิตวิทยา เพื่อให้เกิดความสุขในการทำงาน ส่งผลไปสู่ความสำเร็จของโครงการเป็นหลัก ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ วิภาพร บุญนาค (2556) ที่พบว่า ระดับความพึงพอใจในการทำงาน กรณีศึกษาพนักงานธนาคารธนชาติ จำกัด (มหาชน) ที่ปฏิบัติงานประจำสาขา สังกัดสำนักงานเครือข่ายกรุงเทพฯ 2 พบว่า พนักงานมีระดับความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายกลุ่ม ระดับความพึงพอใจด้านกายภาพ ด้านความปลอดภัยและมั่นคงอยู่ในระดับน้อย ส่วนระดับความพึงพอใจด้านการมีส่วนร่วมในสังคม และการยอมรับนับถือ อยู่ในระดับมาก ซึ่งระดับความพึงพอใจการบรรลุในสิ่งที่หวังและตั้งใจ อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในการทำงาน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ และการศึกษา ไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจในการทำงาน ในขณะที่เงินเดือน และตำแหน่งงานที่แตกต่างกันมีผลต่อระดับความพึงพอใจในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อค้นพบจากการวิจัย คือ จิรเมธโมเดล หรือรูปแบบสมรรถนะผู้นำเชิงพุทธจิตวิทยาของวิศวกรไทยดังภาพ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย “จิริเมโมเดล”

การที่ผู้นำวิสวกรได้รับการเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำเชิงพุทธจิตวิทยา โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน ร่วมกับสมรรถนะทางด้านวิศวกรรมที่ตนมีความรู้ ทักษะ ความชำนาญเฉพาะด้าน หลักพุทธธรรมสำคัญ คือ หลักพรหมวิหาร 4 และ ปาปณิกธรรม 3 เมื่อผู้นำวิสวกรมีหลักพุทธธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว ผู้นำวิสวกรมีความเมตตาให้ความรัก ความปรารถนาดีให้ผู้อื่นมีความสุข หวังดี ลูกน้อง ให้ความกรุณา เห็นใจ ปรารถนาให้เพื่อน ลูกน้อง พันทุกข์ รับฟังปัญหาของผู้อื่น ช่วยแก้ปัญหา มุทิตา รู้สึกชื่นชมยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีมีสุข ส่งเสริมให้คนทำงานมีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถ เต็มที่ และ

พลอยชื่นชมยินดีในความก้าวหน้าของคนร่วมงาน มีความรู้สีกว้างเฉย อุเบกขา เป็นกลางไม่ลำเอียงเข้าข้างคนใดคนหนึ่ง มีความยุติธรรมในการให้รางวัล และลงโทษ การที่ผู้นำวิศวกรปฏิบัติงานอยู่ในฐานะผู้แทนเจ้าของโครงการก่อสร้าง จำเป็นจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะมีปัญหา มองการณ์ไกล มีวิสัยทัศน์ที่ดี สามารถวางแผนงานและฉลาดในการใช้คน “เก่งคิด” มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านงานวิศวกรรมโยธา มีความชำนาญด้านเทคนิคการบริหารจัดการงานโครงการก่อสร้าง “เก่งงาน” และเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี พึงพาอาศัยผู้อื่นได้ สามารถผูกใจคนได้ “เก่งคน”

ผู้นำวิศวกรที่ผ่านกระบวนการอบรมด้วยพุทธจิตวิทยา ผลลัพธ์จะทำให้เกิดความสุขกับ ผู้นำที่มีสมรรถนะเชิงพุทธจิตวิทยา คือ ทำให้เกิดความสุขจากการนำคน นำงาน และเกิดสุขของคร่อม ได้แก่ สุขกาย สุขใจ สุขสังคม สุขปัญญา และเป็นผู้นำที่มีคุณลักษณะพิเศษที่แตกต่างจาก ผู้นำวิศวกรทั่วไป มีลักษณะ ผู้นำ “พุทธจิตวิศวกร” เป็นผู้นำวิศวกรโยธา ผู้มีปัญหา รอบรู้ในการดำเนินชีวิต รู้ตน รู้คน รู้งาน ที่มาของปัญหามันรอบรู้ ได้มาจากการเรียน อ่านมาก ฟังมาก เพื่อให้เกิดความฉลาดจากข้อมูลใหม่ ๆ และต้องวางตัวอย่างอ่อนน้อม ถ่อมตน ยอมรับในความสามารถของตนเอง เมื่อเรียนแล้วต้องนำมาคิด มีสมาธิเพ่งพินิจแน่วแน่ สามารถนำปัญญามาใช้เพื่อความพ้นทุกข์ ผู้นำพุทธจิตวิศวกร จึงเป็นผู้ใช้ปัญญา ที่เรียกว่า อุบายโกศล (เป็นชื่อของปัญญาอย่างหนึ่ง) หมายถึง ความชำนาญ ความฉลาดในการใช้วิธีการที่ถูกต้องดีงาม การรู้จักใช้วิธีการที่เหมาะสม เพื่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้สำเร็จลงได้ด้วยสติปัญญา การใช้อุบายโกศลก็ยึดหลักของวิถีคิดแบบแยกแยะ ส่วนดี ส่วนเสียและทางออกที่เหมาะสม

นอกจากนี้ ผู้นำพุทธจิตวิศวกร สามารถสร้างศรัทธาได้ ถือว่ามี ปัญญาจักขุ เชี่ยวชาญงานที่ตนเองทำ ทำงานเองได้ ประสานใจ ผูกใจคนได้ ผู้นำต้องให้การสร้างแรงจูงใจมากที่จะให้ผู้ตามทำในสิ่งที่ต้องการ เพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกันได้ สื่อสารกับผู้ตามให้ได้ สิ่งสำคัญต้องบอกทิศทาง เป้าหมายที่จะเดินไปให้ชัดเจนให้ได้และทำให้เขาเกิดความต้องการที่จะไปสู่เป้าหมายเดียวกันกับผู้นำให้ได้ ผู้นำต้องแชร์วิสัยทัศน์ มองไปเป้าหมายเดียวกัน เดินไปสู่เป้าหมายอย่างทุ่มเท เป็นแบบอย่างและดึงดูดให้ผู้ตามไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

การทำงานไปสู่เป้าหมายร่วมกัน นั่นคือ ได้แสดงออกถึงการนำสมรรถนะผู้นำเชิงพุทธจิตวิทยาไปใช้อย่างเป็นรูปธรรมแล้ว เป็นการปลุกเร้าการทำงานให้ทุกคนฮึกเหิมในเป้าหมาย ให้ได้ใจทุกคน เพื่อทุ่มเททุกแรงงาน ทุกหยาดเหงื่อ ทุกกำลังไปสู่ความสำเร็จ ของโครงการที่ยิ่งใหญ่นี้ เรียกว่า การสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วม นั่นคือ การสร้าง “ศรัทธา” ให้เกิดขึ้น (วิสัยทัศน์ร่วม)

ในหลักพระพุทธศาสนา ตัวผู้นำเองมีความศรัทธาในองค์กร ศรัทธาในเป้าหมายขององค์กร การที่ผู้นำทำให้ทุกคนมีศรัทธาร่วมกัน ลูกน้องหรือผู้ตามมีศรัทธาต่อผู้นำ ย่อม

เกิดพลังความร่วมมือ เพื่อการไปสู่เป้าหมายเดียวกัน เช่นเดียวกับที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สร้างความศรัทธาร่วมให้เกิดขึ้นกับพวกเราที่มีต่อหลักคำสอนของพระองค์ เพื่อเป้าหมายในการพ้นจากความทุกข์

ดังนั้น จากที่กล่าวมา หากผู้นำมุ่งหวังความสุขในระดับของปุถุชนจำเป็นต้องมีอุปายโกศล (ปัญญา) ในการแก้ไขปัญหาต่างๆเพื่อให้ตนเองและสังคมได้รับความสุขและประโยชน์ตามสมควรแก่ฐานะและความเป็นอยู่ของตน แต่หากหมั่นเพียรการปฏิบัติพัฒนาจิตเจริญภาวนา ด้วยความเพียร เดินจิตเข้าสู่สภาวะโพธิจิต เป็นจิตที่มีความบริสุทธิ์ มีความเสียสละ มีความกรุณา อุทิศตนเพื่อผู้อื่น มุ่งสู่หนทางเดียว นั่นคือ การพ้นทุกข์ จึงเป็นการการดำเนินชีวิตผู้นำในระดับปุถุชน จะเข้าสู่วิถีสอน (โลกุตระปัญญา) บุคคลผู้เป็นพระอรหันต์เป็นผู้ที่ความต้องการแสวงหาความสุขอันสูงสุดในทางพระพุทธศาสนา คือ พระนิพพานมุ่งไปสู่การปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้นจากความทุกข์ เกิดความสงบสุขอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่รับผิดชอบการพัฒนาสมรรถนะวิศวกโรยธาไทย เช่น สภาวิศวกรกำหนดให้มีคุณลักษณะสมรรถนะผู้นำวิศวกรเชิงพุทธจิตวิทยา แบบบูรณาการในแต่ละมิติหรือแต่ละสมรรถนะของวิศวกโรยธา ตามการค้นพบจากการศึกษาวิจัยนี้

2) สามารถนำสมรรถนะผู้นำวิศวกรเชิงพุทธจิตวิทยา ไปใช้ในการคัดเลือกบุคคลเพื่อการเข้าสู่ตำแหน่ง หรือการเลื่อนระดับในตำแหน่งทางการบริหารวิศวกรที่สูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน สามารถนำรูปแบบสมรรถนะผู้นำวิศวกรเชิงพุทธจิตวิทยา ไปปรับใช้อย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานด้านวิศวกรเป็นอย่างมาก

2) ปัจจุบันผู้นำหรือผู้บริหารทางวิศวกรมีประสบการณ์การบริหารน้อย ผ่านการศึกษาเรียนรู้มาเฉพาะทฤษฎี การเพิ่มในส่วนบูรณาการในหลักพุทธธรรมและหลักทฤษฎีจิตวิทยา เพิ่มเติมเข้าไป จะช่วยเสริมสร้างสมรรถนะแก่ผู้นำและผู้บริหารแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมพัฒนาให้เกิดคุณธรรม จริยธรรมของวิชาชีพวิศวกรให้มากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุเพื่อนักศึกษาระดับปริญญาตรีประกอบรูปแบบสมรรถนะผู้นำวิศวกรเชิงพุทธจิตวิทยา ในกลุ่มวิศวกรโยธาภูมิภาคอื่นและวิศวกรสาขาอื่น ๆ

รายการอ้างอิง

- ฉัตรตรา กุศล และ สุรภา ไถ่บ้านกวย. (2561). การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องการจัดการงานก่อสร้างสำหรับธุรกิจก่อสร้างที่พักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ.
- ทรงยศ อริญยานนท์. (2557). ภาวะผู้นำกับการสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อนวัตกรรม การบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพฯ.
- ธวัชชัย ตริวรชัย. (2561). ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารปรัชญาบริหารศรัณ. 23(1), 71-81.
- มนต์ชัย วงศ์สันติราษฎร์. (2556). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมงานก่อสร้าง กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลภายในจังหวัดนครราชสีมา (หลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. นครราชสีมา.
- พระมหาอาคม อตถเมธี และ พระมหาจักร พลสิริโร. (2565). การศึกษาภาวะผู้นำตามหลักพุทฺธิยาปณิกสูตรของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดเลย. วารสารวิจัยศรีล้านช้าง, 2(5), 1-11.
- วิภาพร บุญนาค. (2556). ระดับความพึงพอใจในการทำงานกรณีศึกษาพนักงานธนาคาร ธนาชาติ จำกัด (มหาชน) ที่ปฏิบัติงานประจำสาขา สังกัดสำนักงานเครือข่าย กรุงเทพฯ (สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. กรุงเทพฯ.
- McClelland. D.C. (1961). *The achieving society*. New York: The Free Press.